

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

คำกริยา เข้า ในภาษาไทย มีความหมายได้ต่าง ๆ กัน และปรากฏในประโยคในตำแหน่งที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น

- (1) เขาเข้าห้องน้ำ
- (2) วันนี้เป็นวันเสาร์ต้นเดือนที่จะต้องเข้าเมืองจ่ายของ

ความหมายของ เข้า ในประโยคที่ (1) และ (2) บอกอาการเคลื่อนที่ของประธาน พร้อมกับบอกทิศทางของการเคลื่อนที่ กล่าวคือ เป็นการเคลื่อนที่ที่มุ่งเข้าสู่ที่หมายใดที่หมายหนึ่ง เข้า ในตัวอย่างที่ (1) และ (2) ปรากฏในตำแหน่งคำกริยา ทำหน้าที่เป็นคำกริยาหลักของประโยค

- (3) เรือขายถ่านถ่อเข้ามาในคลอง
- (4) ชายหนุ่มเดินย้อนกลับเข้าไปในบ้านสี่เหลี่ยมอีกครั้ง

ความหมายของ เข้า ในตัวอย่างที่ (3) และ (4) บอกทิศทางของการเคลื่อนที่ของประธานไปสู่สถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่ เข้า ในประโยค (3) เกิดตามหลังกริยาหลัก ถ่อ และ เข้า ในประโยค (4) เกิดในตำแหน่งกริยาตัวที่ 4 ซึ่งนักภาษาศาสตร์บางคนจะถือว่า เข้า ในประโยคที่ (3) และ (4) เกิดในหน่วยสร้างกริยาเรียง กริยาตัวที่ 1 ในตัวอย่างที่ (3) และ (4) บอกวิธีการในการเคลื่อนที่ ส่วน เข้า ให้ความหมายเสริมในแง่ทิศทางของการเคลื่อนที่ที่แสดงโดยกริยาตัวแรก

(5) แม่มาแอบได้ยินเข้า ก็กรีดขึ้นมาอย่างไม่รู้เรื่องราว

(6) “เร็ว ๆ เข้า แม่ผิดหัวไซไปไวแล้ว”

ประโยคที่ (5) ประกอบด้วยเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ เข้า อยู่ในประโยคแรก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่หนึ่ง ถ้าพิจารณาดูความหมายที่แสดงโดยตัวอย่างที่ (5) อย่างคร่าว ๆ จะเห็นว่า ทันทันทันใดที่เหตุการณ์แรก (การได้ยิน) ลึนสุดลง เหตุการณ์ที่ 2 (การกรีดร้อง) ก็เกิดขึ้น ส่วนในประโยคที่ (6) เข้า บอกความหมายของการเพิ่มปริมาณความเร็วให้มากขึ้นจากเดิม เข้า ที่ปรากฏในตำแหน่งนี้ นักภาษาศาสตร์บางคนถือว่า เป็นคำหลังกริยา หรือเป็นคำเสริมกริยา

จากตัวอย่างที่ (1)-(7) จะเห็นว่า เข้า มีความหมายที่หลากหลาย และเกิดในตำแหน่งที่ต่างกัน คือ เกิดในตำแหน่งกริยาหลักและกริยารองในหน่วยสร้างกริยาเรียงซึ่งตามหลังกริยาประเภทต่างๆ นอกจากนั้น เข้า ยังสามารถเกิดเป็นส่วนหนึ่งของคำประสมและเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนได้อีกเช่นกัน เช่น สำนวนได้แก่ เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา ถอยหลังเข้าคลอง

เข้าตาจน ส่วนหนึ่งของคำประสม เช่น เข้าใจ เข้าที่ เข้าท่า เป็นต้น ซึ่งจะมีความหมายต่างออกไปจาก เข้า ที่เกิดในตำแหน่งกริยาอื่นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

เราจะเห็นได้จากตัวอย่างข้างต้นว่า เข้า เกิดได้ในตำแหน่งต่างกัน และแสดงความหมายที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้สังเกตว่า แม้ว่า เข้า จะเกิดในตำแหน่งเดียวกันก็ยังคงแสดงความหมายที่ต่างกัน เช่น

(8) เขารู้จักเธอในฐานะคณะผู้ไปดูงานต้องเข้าเยี่ยมค่านับท่านทูต

(9) ครั้นเข้ามหาวิทยาลัย เธอก็ชอบทางศิลปะเสียอีก

เข้า ในตัวอย่าง (8) และ (9) เกิดในตำแหน่งเดียวกัน คือ กริยาหลัก แต่ความหมายของ เข้า ในตัวอย่างทั้งสองจะไม่เหมือนกันทีเดียว ซึ่งนำไปสู่คำถามที่ว่า เข้า ในตำแหน่งดังกล่าว เป็นคำคำเดียวหรือเป็นคำคนละคำกัน นั่นคือ เข้า จะเป็นคำพ้องรูป (homonymy) หรือคำหลายความหมาย (polysemy) ปราบกฎการณ์ที่เป็นการพ้องรูปนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่รูปภาษา 1 รูป มีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย และความหมายเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ถือได้ว่าเป็นความบังเอิญที่คำมากกว่า 1 คำ ซึ่งมีความหมายต่างกัน มีรูปเดียวกัน จึงเรียกว่า คำพ้องรูป เช่น ตา มี 2 ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง พ่อของแม่ ความหมายที่สอง หมายถึง อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายที่ใช้ในการเห็น ซึ่งความหมายทั้งสองนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน เป็นความบังเอิญที่มีรูปเหมือนกัน ส่วนคำหลายความหมายนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่รูปภาษา 1 รูป มีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย แต่ความหมายเหล่านั้น มีความสัมพันธ์ต่อกันในบางส่วน เช่น คราด มี 2 ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง เครื่องมือสำหรับลากซี้หญ้าหรือหยากเยื่อ ทำเป็นซี่ ๆ มีด้ามถือ

ความหมายที่สอง หมายถึง ชักหรือลากดินในหญ้าในนาให้ร่วนซุย (ราชบัณฑิตยสถาน: 2525) จะเห็นว่า *คราด* ทั้งสองความหมายมีความหมายที่สัมพันธ์กัน ความหมายแรกเป็นเครื่องมือ ความหมายที่สองคือ การนำเครื่องมือไปใช้หรือบอกการกระทำของเครื่องมือนั้น จากการสังเกตข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ความหมายต่างๆ ของ *เข้า* สามารถโยงหาความสัมพันธ์กันได้ คือสามารถโยงไปหาความหมายหนึ่งซึ่งแสดงมโนทัศน์ของคำ เรียกว่า ความหมายมโนทัศน์* คำทุกคำจะมีความหมายมโนทัศน์เดียวกัน อย่างไรก็ตาม เราแทบจะมองไม่เห็นความหมายมโนทัศน์ของ *เข้า* ในบางบริบท ต้องอาศัยการตีความในเชิงอุปมาจึงจะสามารถเข้าใจถึงความหมายมโนทัศน์ได้ การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะหาอธิบายความหมายต่างๆ ของ *เข้า* และโยงหาความสัมพันธ์ของความหมายไปยังความหมายมโนทัศน์ของคำ *เข้า*

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจำแนกประเภทของ *เข้า*
2. เพื่อศึกษามโนทัศน์ของ *เข้า* และความหมายที่หลากหลายภายใต้มโนทัศน์นี้

โดยใช้ทฤษฎีประชานอรรถศาสตร์ (Cognitive Semantics)

สมมติฐานในการวิจัย

เข้า มีความหมายได้หลายความหมาย ซึ่งต่างกันไปตามบริบทที่ *เข้า* ปรากฏร่วมกัน แต่จะสามารถโยงหาความสัมพันธ์กันได้โดยจะแสดงมโนทัศน์เดียวกัน คือ เคลื่อนที่ไปอยู่

* รายละเอียดของความหมายมโนทัศน์ ในบทที่ 2

ในที่หมายใดที่หมายหนึ่งซึ่งเป็นบริเวณที่ปิดล้อม โดยมีทิศทางของการเคลื่อนที่มุ่งเข้าสู่ที่
หมาย

ขอบเขตของการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษา เข้า ในทุกตำแหน่งที่คำนี้ปรากฏ โดยเก็บข้อมูลจาก
ปริจเฉท (discourse) ประเภทต่างๆ และศึกษาเฉพาะภาษาไทยกรุงเทพฯ สมัยปัจจุบัน ไม่
รวมถึงภาษาย่อยทางสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมโดยศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่ใช้ในการ
วิเคราะห์คำหลายความหมายตามแนวทฤษฎีประชานอรรถศาสตร์ในปัจจุบัน และผลงานวิจัย
อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การคัดเลือกเอกสารในการเก็บข้อมูล
 - ขั้นตอนในการคัดเลือกเอกสารมีดังต่อไปนี้
 - 2.1 สืบจรรยาชื่อเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ.2531-2535
จากบัตรรายการหนังสือและวารสารในสถาบัน วิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 2.2 แบ่งเอกสารออกตามประเภทของปริจเฉทเป็น 4 ประเภทตามแนว
คิดของ Longacre (1983 อ้างในเพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์: 2534) ได้แก่ นิทานปริจเฉท ทศนะ
ปริจเฉท ปฏิบัติปริจเฉท และปราศรัยปริจเฉท จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า เข้า ปรากฏใน
ปริจเฉททุกประเภท แต่ปรากฏในนิทานปริจเฉทมากที่สุด

2.3 จับสลากรายชื่อหนังสือและวารสาร ปริจเฉทประเภทต่างๆ เอกสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีทั้งหมด 25 เล่ม แบ่งเป็นนิทานปริจเฉท 10 เล่ม และปริจเฉทประเภทอื่น ๆ ประเภทละ 5 เล่ม มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 นิทานปริจเฉท (Narrative discourse) เป็นปริจเฉทที่ให้ความสำคัญกับตัวละครและการเรียงลำดับเวลา เช่น นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย

2.3.2 ทศนะปริจเฉท (Expository discourse)

ทศนะปริจเฉท หมายถึง ปริจเฉทที่เสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ผ่านทศนะหรือความคิดของผู้พูดหรือผู้เขียน ปริจเฉทประเภทนี้ เรื่อง ตัวละครและการเรียงลำดับเหตุการณ์ให้ต่อเนื่องกันจึงไม่ใช่เรื่องสำคัญ

2.3.3 ปราศรัยปริจเฉท (Hortatory discourse)

ปราศรัยปริจเฉท คือ ปริจเฉทซึ่งเป็นการถ่ายทอดความคิดจากคนถึงคน ดังนั้น ในปริจเฉทประเภทนี้ ตัวละครจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่การเรียงลำดับเวลาไม่สำคัญ

2.3.4 ปฏิบัติปริจเฉท (Procedural discourse)

ปฏิบัติปริจเฉท หมายถึง ปริจเฉทที่ไม่จำเป็นต้องมีตัวละคร แต่ต้องมีการเรียงลำดับเวลาของการปฏิบัติหรือการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น คู่มือตำราอาหาร เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บข้อมูล เข้า ที่ปรากฏในปริจเฉททุกตำแหน่ง โดยเก็บจากนิทาน ปริจเฉทจำนวน 100 หน้าแรกของนวนิยาย 10 เรื่อง รวมจำนวนหน้าหนังสือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เข้า จำนวน 1000 หน้า และเก็บข้อมูลจากทศนะปริจเฉท ปฏิบัติปริจเฉท ปราศรัย ปริจเฉท จากการปรากฏของ เข้า ใน 50 หน้าแรกของหนังสือหรือบทความดังกล่าว จำนวน 750 หน้า รวมเป็น 1750 หน้า

3.2 นำข้อมูลดังกล่าวมาบันทึกด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม ไมโครซอฟท์เวิร์ด 6.0 บันทึกรายละเอียดของข้อมูล เช่น ชื่อหนังสือ ประเภทของปริจเฉท หน้าที่พบและตำแหน่งของ เข้า ที่พบในข้อมูล

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาและจัดประเภทของ เข้า ตามการปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ใน ประโยค โดยเริ่มจากการจัดประเภทของ เข้า ออกตามตำแหน่ง จากนั้น เป็นการจัดประเภท ของปริบท โดยแยกย่อยออกเป็นปริบทต่างๆ ภายในตำแหน่งเดียวกัน

4.2 วิเคราะห์ความหมายของ เข้า ตามแนวทฤษฎีประธานอรรถศาสตร์ โดยวิเคราะห์ความหมายสองประเภท ได้แก่ ความหมายของ เข้า ที่ต่างกันไปตามปริบทที่ ปรากฏร่วมกัน เรียกว่า ความหมายตามปริบท หลังจากนั้น วิเคราะห์ความหมายของ เข้า ใน ระดับลึก ซึ่งแสดงมโนทัศน์ของ เข้า เรียกว่า ความหมายมโนทัศน์

4.3 สรุปความหมายทั้งหมดของ เข้า และแสดงความสัมพันธ์ของ ความหมายตามปริบทกับความหมายมโนทัศน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะทางวากยสัมพันธ์และลักษณะทางอรรถศาสตร์ของ เข้า ในภาษาไทยในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. เสนอแนวทางใหม่ในการศึกษาความหมายของคำในภาษาไทย
3. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการแปล
4. เป็นแนวทางในการรวบรวมความหมายของคำในการจัดทำพจนานุกรม